

## POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

*SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)*

*SSN Józef Frąckowiak*

*SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)*

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji  
w W.

przeciwko M. H.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 stycznia 2008 r.,  
zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 2 sierpnia 2007 r.,  
sygn. akt I ACa (...),

- 1) uchyła zaskarżone postanowienie;**
- 2) zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

### Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2007 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 27 kwietnia 2007 r. bowiem uznał za wadliwe i nie wywołujące skutków prawnych wezwanie przez Sąd Okręgowy pełnomocnika pozwanej do uiszczenia opłaty od apelacji, która została uiszczona w terminie. Stwierdził, że apelacja powinna być odrzucona wprost, gdyż nie wywołał żadnych skutków prawnych zwrócony przez Sąd Okręgowy wniosek pełnomocnika pozwanej o zwolnienie od opłat, do którego nie dołączono stosownego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym pozwanej, co oznacza, że apelacja

wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika nie została opłacona i nie zawierała skutecznego wniosku o zwolnienie od opłat, a zatem powinna być odrzucona na podstawie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., co skutkowało wydanie zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 373 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, pełnomocnik pozwanej wnosił o jego uchylenie jako wydanego bez podstawy prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest skuteczne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że także na gruncie nowej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), nie stracił aktualności pogląd, iż obowiązek uiszczenia opłaty przy wniesieniu pisma do sądu nie ogranicza prawa żądania zwolnienia od kosztów sądowych, a zatem niedopuszczalne jest odrzucenie nieopłaconego środka odwoławczego zawierającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie obejmującym ten środek, nawet jeżeli wniosek został prawomocnie oddalony. Konieczne jest wówczas ponowne wezwanie do uiszczenia należnej opłaty (porównaj między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1976 r. III CZP 11/76, OSNC 1976/7-8/162, z dnia 21 kwietnia 1999 r. I CKN 1461/98, OSNC 1999/11/196, z dnia 31 maja 2006 r. IV CZ 40/06, z dnia 6 października 2006 r. V CZ 66/06, nie publ.).

Takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w odniesieniu do sytuacji, gdy zawodowy pełnomocnik w złożonym środku odwoławczym zawarł wniosek o zwolnienie strony od kosztów sądowych, jednak nie dołączył do niego stosownego oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym strony, co spowodowało niezaskarżalny zwrot wniosku na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c. (porównaj między innymi postanowienia z dnia 7 listopada 2006 r. I CZ 69/06, z dnia 10 stycznia 2007 r. I CZ 123/06 i z dnia 28 listopada 2007 r. V CZ 104/07, nie publ.).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela argumentację prawną zawartą w powyższych orzeczeniach. O nieopłaceniu środka odwoławczego można bowiem mówić jedynie wówczas, gdy w chwili jego wniesienia istnieje obowiązek uiszczenia opłaty. Złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wyłącza obowiązek uiszczenia opłaty od pisma objętego wnioskiem przy czym nie ma podstaw do uzależniania takiego skutku od dalszych losów wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem prowadziłoby to w konsekwencji do rozszerzającej wykładni art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., co jest

niedopuszczalne ze względu na jego wyjątkowy charakter. Powodowałyby to także skutki nie do przyjęcia, gdyż w sytuacji niezaskarżalnego zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, strona nie miałaby już żadnej możliwości uiszczenia takiej opłaty, skoro jednocześnie Sąd odrzucałby środek odwoławczy. Takiego zaś skutku nie może wywoływać w demokratycznym państwie prawa niezaskarżalna decyzja sądu, wydana z powodu braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Na niedopuszczalność wykładni prowadzącej do takich rezultatów zwrócił już uwagę Sąd Najwyższy w powołanej uchwale z dnia 26 lutego 1976 r. II CZ 11/76.

Z tych przyczyn za nietrafne należy uznać stanowisko Sądu Apelacyjnego zawarte w zaskarżonym postanowieniu, że podlega odrzuceniu na podstawie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., jako nie opłacona, apelacja wniesiona przez zawodowego pełnomocnika, zawierająca zwrócony następnie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych z przyczyn wskazanych w art. 102 ust. 2 u.k.s.c. W takiej sytuacji bowiem przewodniczący powinien wezwać pełnomocnika do uiszczenia opłaty należnej od apelacji w terminie tygodniowym i dopiero po jego bezskutecznym upływie odrzucić apelację. Z uwagi na to, że w rozpoznawanej sprawie pełnomocnik pozwanej na tak wystosowane wezwanie przewodniczącego sądu pierwszej instancji uiszczył należną opłatę w terminie, brak było podstaw do odrzucenia apelacji i z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i na wniosek pozwanej zawarty w zażaleniu zasądził na jej rzecz od strony powodowej zwrot kosztów postępowania zażaleniowego (art. 98 w zw. z art. 108 § 1 oraz art. 394<sup>1</sup> § 3 w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c.).